

ภาคหนึ่ง

บทนำ

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศแปรปรวนกับความเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งที่สุดในประวัติศาสตร์ยุคสาธารณรัฐ ความเปลี่ยนแปลงนี้มิได้เกิดจากเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งหรือวางแผนไว้ล่วงหน้า แต่เป็นผลพวงที่สืบอนุสนธิ์จากเหตุปฏิกย้อยต่างๆ เป็นล้านอย่าง ซึ่งค่อยๆ เปลี่ยนแปลงระเบียบสังคมดั้งเดิม ที่เคยดูเหมือนไม่มีวันเปลี่ยนแปลงได้

เมืองต่างๆ ในประเทศแปรภูมิโซเนียนชุมชนเล็กๆ ที่ผู้คนรู้จักมักคุ้นกันอีกต่อไป กลายเป็นนครใหญ่ มีประชากรหนาแน่นแปลกหน้าต่อกัน พร้อมกับการเกิดขึ้นของละแวกที่อยู่อาศัยใหม่ๆ ที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน

สี่สิบปีที่ผ่านมา การอพยพของชนพื้นเมืองได้เพิ่มปริมาณประชากรในเมืองขึ้นกว่าห้าเท่า และผลักดันให้เมืองต่างๆ ต้องจัดระบบระเบียบใหม่ มีกิจการใหม่ๆ เกิดขึ้น และค่อยๆ แทนที่กิจการที่ดำเนินมาแต่ดั้งเดิม บ้านหลังเล็กหลังน้อยเกาะกลุ่มแออัดอยู่ตามชายขอบรอบเมือง มีโรงช่างสารพัดตั้งอยู่ท่ามกลางบ้านเรือนกองทัพอัฒม์แต่ค้าออกเรือขายของตามท้องถนน และรถเมล์เล็กประจำทางจำนวนนับไม่ถ้วนแล่นสวนอยู่ขวักไขว่ -ทั้งหมัดนี้ดูราวกับผุดโผล่ขึ้นมาดังปาฏิหาริย์ ขยายเขตเมืองแผ่ออกไปเรื่อยๆ ไม่หยุดยั้งทุกๆ วัน ควันไพร่คนกลืนอบอวลจากอาหารทอดย่างที่ปรุงกันข้างถนนผสมกลมกลืนกับเสียงดนตรีแห่งเทือกเขาแอนดิส ขบวนหลังไหลไม่ขาดสายของช่างฝีมือที่หีบเครื่องมือไม้ได้ชอกแซน ช่วยขยายขอบเขตของกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินไปในเมือง การปรับตัวอย่างชาญฉลาดของคนท้องถิ่นช่วยเพิ่มพูนผลผลิตของสินค้าและบริการอันเป็นหัวใจสำคัญ เปลี่ยน

แปลงบางส่วนของการผลิต การขายปลีก การก่อสร้าง และการคมนาคมอย่างน่าตื่นตาตื่นใจ ทะเลทรายและเทือกเขาล้อมรอบมิใช่ภาพทิวทัศน์ที่หยุดนิ่งอีกต่อไป มันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเมือง และความเป็นยุโรปของเมืองต้องยอมถอยฉากให้กับบุคลิกอีกที่กจจแจจของชนผิวสีคล้ำ

ทว่าในขณะเดียวกัน เมืองก็สร้างสภาพความเป็นปัจเจกให้กับผู้มาอาศัย ผลสำเร็จส่วนตัวของปัจเจกบุคคลกลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเหนือกว่าความสำเร็จส่วนรวม มีเจ้าของกิจการหน้าใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งไม่เหมือนกับคนในอาซิฟเดียวกันก่อนหน้านี้ ตรงที่พวกเขาไม่พินทุมาจากชาวบ้านสามัญ มีการเลื่อนชั้นทางสังคมเพิ่มมากขึ้น ค่านิยมในการบริโภคและความหรูหราที่จำกัดเฉพาะสังคมชาวเมืองเก่า เริ่มถูกแทนที่ด้วยค่านิยมแบบอื่นๆ ที่เข้าถึงทุกชนชั้นมากกว่า ตัวอย่างเช่น ในด้านความบันเทิง อุปรากร โรงละครและละครเพลงตามชนบทแบบสเปนที่เรียกว่า ซาร์ซูเอลา (zarzuela) ค่อยๆ ถูกแทนที่ด้วยโรงภาพยนตร์ ฟุตบอล เทศกาลรื่นเริงของชาวบ้าน และล่าสุดคือโทรทัศน์ ในทำนองเดียวกันสินค้าของผู้บริโภค เช่น เบียร์ ข้าว และเกลือปน กลายเป็นสินค้าที่ทุกคนซื้อหาได้ ส่วนสินค้าบริโภคที่มีราคาแพง เช่น ไวน์และเนื้อ มีการบริโภคลดลงมาหลายทศวรรษแล้ว

เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในการนับถือศาสนาของชาวเปรูด้วยเช่นกัน นิกายคาทอลิกซึ่งแยกไม่ออกจากระบบสังคมดั้งเดิม ต้องหลีกทางให้แก่ขบวนการศาสนาที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น นิกายโปรเตสแตนต์ นิกายคาริสมาติคส์ และล่าสุดคือขบวนการศาสนาของชาวพื้นเมืองที่รวบรวมหลายลัทธินิกายเข้าไว้ด้วยกันในชื่อว่า the Asociación Evangélica de la Misión Israelita del Nuevo Pacto Universal นักบุญของชาวบ้าน เช่น la Melchorita หรือ Sarita Colonia ซึ่งมีได้รับการยกย่องจากทางศาสนจักรอย่างเป็นทางการ เข้ามาแทนที่นักบุญ Santa Rosa de Lima และนักบุญตามชนบทดั้งเดิมท่านอื่นๆ ในพิธีกรรมทางศาสนาของท้องถิ่น

ผลที่ตามมาคือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบใหม่ ซึ่งแสดงออกโดยสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางสังคม การกำเนิดของดนตรีแนว *chicha* แทนที่ดนตรีพื้นบ้านของเทือกเขาแอนดีสและดนตรีคิริโอลของชาวสเปนที่เกิดในเปรู รวมทั้งความสำเร็จของสื่อสารบันเทิงบางรูปแบบ -คือรายการวิทยุและละครนำหน้าทางโทรทัศน์ ต่างก็อาศัยหรือสะท้อนให้เห็น

องค์ประกอบอันแจ่มชัดของเอกลักษณ์แนวใหม่นี้- นี่คือตัวอย่างที่ชัดเจนของการเปลี่ยนแปลง ชาวสังคมนิยมและรายการโทรทัศน์ที่เน้นรสนิยมการดำเนินชีวิตของชนชั้นสูงค่อยๆ หายไป ในขณะที่หนังสืออุตสาหกรรมและรายการที่เน้นความบันเทิงแบบชาวบ้านได้รับความนิยมมากกว่า ทั้งๆ ที่ถูกคนรุ่นเก่าตั้งข้อรังเกียจว่านำหน้าและไร้รสนิยม

ประชาชนเริ่มลงทุนทางการศึกษามากขึ้น สัดส่วนของนักเรียนชาวพื้นเมืองในโรงเรียนมัธยมและสถาบันการศึกษาชั้นสูงขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตามอาคารที่เคยเป็นคฤหาสน์ของชนชั้นผู้ดี มีสถานศึกษาและสถาบันทุกประเภทเสนอหลักสูตรฝึกอบรมราคาถูกในสารพัดสาขาวิชาจนนับไม่ถ้วน

ชนชั้นสูงพบว่านับแต่บัดนี้เป็นต้นไป พวกเขาต้องยอมกระเทยไปพร้อมกับชาวพื้นเมืองทั้งในภาคการ บันเทิง บันเทิง บันเทิง ตามชายหาด ในคณะกรรมการระดับผู้บริหารและแม่กระทั้งในรัฐบาล ชนชั้นสูงจำนวนมากเลือกที่จะถอยไปหมกตัวอยู่ในโลกแคบๆ ที่นับวันจะยิ่งหดตัวลง และประโลมใจตัวเองด้วยความทรงจำในยุคนิยมที่ล่วงลับไปแล้ว มีบ้างที่จำกัดโลกของตัวเองอยู่เฉพาะในละแวกที่อยู่อาศัยของพวกเขาผู้ดี ตามสโมสรที่เวลาดูเหมือนหยุดนิ่ง ถ้าเป็นไปได้ก็ขับรถตามเส้นทางถนนอะเวนิวที่มีต้นไม้ตลอดสองข้าง และรักษาขนบธรรมเนียมที่แบ่งแยกพวกเขาให้เป็นชนชั้นทางสังคมและเชื้อชาติโดยพฤตินัยอยู่ต่อไป

องค์กรใหม่ๆ ผุดขึ้นมา พยายามที่จะฟื้นฟูหรือสร้างค่านิยมและสายใยบางอย่างที่สูญหายไปขึ้นมาใหม่ ตลอดระยะเวลาหลายปี ในชุมชนท้องถิ่น โบสถ์ และสโมสรกีฬา คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาคมผู้ค้าแร่ และแม่กระทั้งคณะกรรมการของผู้ประกอบกิจการขนส่ง ต่างพยายามส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของสมาชิกในสังกัดในเมืองต่างๆ ครอบครัวยุคใหม่ที่ขยายตัวออกไปได้ผันแปรเป็นเครือข่ายการค้าหรือสายสัมพันธ์ทางการผลิต: ปัจจุบันกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ประกอบการในหมู่ “ญาติพี่น้อง” เป็นสิ่งที่พบเห็นดาษดื่น

ขณะที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งเชื่อมโยงผู้คนทั้งหลายเข้าด้วยกันเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ องค์กรเหล่านี้ก็เริ่มมีบทบาทสำคัญในเชิงเปรียบเทียบกับรัฐด้วย ดังนั้น การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานบางอย่าง เช่น ถนน น้ำประปา ระบบน้ำทิ้ง ไฟฟ้า การก่อสร้างตลาด การจัดหาบริการขนส่ง แม่กระทั้งการจัดการระบบยุติธรรม รวมทั้งการรักษากฎหมายและระเบียบสังคม มิใช่ความรับผิดชอบของรัฐเพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป องค์กรใหม่ๆ ต่าง

อำนาจโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ได้ในระดับต่างๆ กัน พร้อมๆ กับบทบาทของรัฐบาลด้อยลง สังคมดั้งเดิมก็เช่นเดียวกัน เมื่อองค์กรใหม่ค่อยๆ มีสถานภาพโดดเด่นขึ้น สหภาพเดิมๆ ก็สูญเสียความน่าเชื่อถือและสมาชิกในสหภาพแรงงานตกต่ำลงโดยต่อเนื่อง จนทุกวันนี้มีสมาชิกเหลือเพียง 4.8% ของประชากรที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ

ปัญหาสำคัญที่ตามมาก็คือ องค์กรเกิดใหม่เหล่านี้สามารถทำหน้าที่แทนรัฐได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ส่วนที่เหลือดูเหมือนถูกรอบงำด้วยความรุนแรง การบุกปล้น เรียกค่าไถ่ ช่มชืดและฆาตกรรม เพิ่มมากขึ้นพอกๆ กับนิสัยขี้บรดก้าวร้ายและถนนหนทางที่ไม่ปลอดภัย ตำรวจไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ มีหน้าข้าตำรวจบางคนยังเข้าไปพัวพันกับเรื่องเสื่อมเสียและกลายเป็นอาชญากรตัวกลั่นเสียดเอง คุณคุมขังที่แออัดยัดเยียดยิ่งกระตุ้นความป่าเถื่อนและส่งเสริมอาชญากรรมให้แพร่ระบาดไปทั่วเมือง เมื่อนักโทษแหกคุกออกมาได้ บางครั้งด้วยการสมรู้ร่วมคิดกับพัสตี ความรุนแรงที่เกิดขึ้นตามมามีปับคั้นให้ประชาชนต้องปกป้องตัวเองเท่าที่ทำได้: อาวุธทุกชนิด รวมทั้งปืนกลและปืนสั้นอัตโนมัติ ยามในชุด เครื่องแบบต่างๆ และแม้กระทั่งองค์กรรักษาทางลี้ลับ กลายเป็นเรื่องธรรมดาไปแล้ว นับวันเปรูยังมีสภาพคล้ายบ้านป่าเมืองเถื่อนในอเมริกาใต้ให้เห็นในภาพยนตร์เข้าไปทุกทีๆ

ประชาชนเริ่มเคยชินที่จะดำเนินชีวิตอยู่นอกกฎหมาย การลักขโมย ยึดครองโดยผิดกฎหมายและการเข้าควบคุมกิจการโรงงาน กลายเป็นเหตุการณ์ประจำวัน และไม่ส่งผลกระทบกระเทือนมโนธรรมสำนึกของประชาชนมากนัก อาศัยการฟอกเงินอย่างต่อเนื่อง อาชญากรบางคนยังกลายเป็นคนดังในสังคมได้ด้วยซ้ำ

สภาพที่เป่าหมายและวิธีการมีค่านิยมกลับตาลปัตรโดยสิ้นเชิง ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตสังคมของชาวเปรูอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ ถึงขนาดที่การกระทำผิดกฎหมายบางอย่าง จิตสำนึกของสังคมกลับมิได้เห็นเป็นสิ่งผิดอีกต่อไป การลักลอบของหนีภาษีเป็นตัวอย่างหนึ่งในประเด็นนี้ ทุกๆ คน นับตั้งแต่สุภาพสตรีผู้ดีไปจนถึงคนที่มีฐานะต่ำต้อยที่สุด ต่างก็ซื่อหาสินค้าหนีภาษีกันทั้งนั้น ไม่มีใครยึดถือหลักการในเรื่องนี้ ตรงกันข้าม มันกลับถูกมองว่าเป็นเรื่องทำหายกลเม็ดเด็ดพรายของแต่ละคน หรือไม่ก็ถือเป็นการแก้เผ็ดต่อรัฐ

ความรุนแรงและอาชญากรรมที่ซึมซับเข้ามาในชีวิตประจำวัน ดำเนินไปพร้อมกับความยากจนและการละเมิดสิทธิที่ทวีขึ้น เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ทั่วไป รายได้เฉลี่ย

ต่อหัวที่แท้จริงของชาวเปรูถดถอยลงเรื่อยมาในระยะสิบปีหลัง และตอนนี้ตกไปอยู่ในระดับเดียวกับสมัยสิบปีที่แล้ว ขณะเป็นภูเขาเลากากองเคลื่อนไปทั่วทุกด้าน ทั้งกลางวันกลางคืน ผุ่งขอทาน คนล้าจรด และคนที่คู้ยเขี่ยตามกองขยะ คอยมระมูมะตุ้มขอเศษเงินจากผู้สัญจรไปมา คนวิกลจริตที่เยวเดินแก้ผ้าตามข้างถนน เหม็นฉี่คละคลุ้ง เด็กๆ แม่ที่ต้องเลี้ยงลูกตามลำพัง และคนพิการ เร่ขอทานทุกหัวมุมถนน

ความสนใจของประชาชนต่อกิจการบ้านเมืองเริ่มเพิ่มพูนขึ้นด้วยเช่นกันประเด็นปัญหาอย่างเช่น เงินเฟ้อ การลดค่าเงิน และหนี้ต่างประเทศ ไม่ใช่เรื่องลึกลับที่ชนชั้นนำแค่หยิบมือเป็นผู้กำหนดความหมายอีกต่อไป ทว่ากลายเป็นหัวข้อสนทนาที่ทุกคนมีความคิดเห็น เดียวนี้ รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องยอมรับความคิดเห็นของสาธารณชนต่อการปฏิบัติงานของตน การยอมรับหรือปฏิเสธในภาคประชาชนกลายเป็นพลังทางการเมืองที่สามารถมีผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล

ประชาชนเริ่มมีทัศนคติใหม่บางประการต่อภาครัฐ ระบบราชการสูญเสียความน่านับถือในสายตาของสังคม พลเมืองต่างยอมรับข้อเท็จจริงที่ว่า พวกเขาต้องตัดสินใจบนเจ้าพนักงานเสียก่อน ถ้าหากต้องการให้ข้อเรียกร้องได้รับการตอบสนอง ระบบการปกครองแบบรวมศูนย์ดั้งเดิมของสังคมนะเปรูได้พิสูจน์ชัดแล้วว่า ไม่สามารถตอบสนองความต้องการซับซ้อนของประเทศในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อได้ ความไร้ประสิทธิภาพของศาลยิ่งกระพือให้ประชาชนหุนหันว้าง และสิ้นความเชื่อมั่นในกลไกการบังคับใช้กฎหมาย ในทางกลับกัน นี้ยิ่งนำไปสู่ความไม่พอใจต่อสถานภาพทางสังคมมากขึ้น เมื่อผนวกกับกิจกรรมใหม่ๆ ที่เติบโตงอกงามมากขึ้นเรื่อยๆ ก็ยิ่งลดความสำคัญทางสังคมของภาครัฐให้หดหายลงไปทุกที

ในสภาพการณ์เช่นนี้ ชาวเปรูจำนวนมากเริ่มเรียนรู้ที่จะต่อรองกับภาครัฐเพื่อแสวงหาอภิสิทธิ์ในทุกรูปแบบที่จะเอื้อให้พวกเขาก้าวข้ามอุปสรรคทั้งหลายได้ นี่คือปัจจัยที่นำไปสู่การเล่นการเมืองมากขึ้นในสังคมนะเปรู กลุ่มผลประโยชน์กลุ่มเล็กๆ ต่อสู้พาดพิงกันเอง เกิดการล้มละลาย ข้าราชการเข้ามามีส่วนพัวพัน รัฐบาลให้อภิสิทธิ์ กฎหมายถูกใช้เพื่อให้และฉกฉวยเกินกว่าศีลธรรมจะทนได้ สื่อมวลชนจำนวนมากต้องพึ่งพิงการสนับสนุนจากภาครัฐหรือธนาคารของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้จึงมักกั้มหัวให้ผู้อยู่ในอำนาจ ละทิ้งความสามารถที่จะเปิดโปงความชั่วร้าย หรือทำไม่ได้กระทั่งเสนอข่าวคราวเหตุการณ์อย่าง

เป็นกลาง ยิ่งผ่านไป การจะหาแนวความคิดที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงสักอย่างจำเป็นต้องอาศัยแหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่งขึ้นไปเสมอ

สภาพความเป็นไปเช่นนี้นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงอย่างแหลมคมในทัศนคติที่มีต่อสังคม ขบวนการก่อการร้ายอุบัติขึ้น ในฐานะทางแก้ปัญหาก็ใช้ความรุนแรงต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน แต่ทัศนคติอย่างใหม่ต่อความเป็นเปรูก็ปรากฏขึ้นด้วยเช่นกัน ดูราวกับปัญญาชนของประเทศนี้แสวงหาที่หลบภัยในความเชื่อบริสุทธ์แบบชนบทของชาวพื้นเมืองในเทือกเขาแอนดีส ประชาชนที่ไม่แปดเปื้อนความโสมมเลื่อมล้าวมทั้งหลาย แม้แต่ขบวนการก่อการร้ายเองก็ยังเสนอให้ทำ “สงครามประชาชนจากชนบทล้อมเมือง” ราวกับพลังสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงจะต้องมาจากส่วนลึกที่สุดของเปรูเท่านั้น

สิ่งต่างๆ เปลี่ยนไปแล้วในเปรู แม้ว่าในบางส่วนของประเทศ ชีวิตยังคงดำเนินไปเหมือนเดิมแม้เวลาจะผ่านไปหลายศตวรรษ ในเมืองต่างหากที่ประวัติศาสตร์ของวันนี้กำลังถูกเขียนขึ้น ในเมืองต่างหาก มิใช่ในชนบท ที่เราต้องมองหาความหมายหรือคำตอบต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ปัจจุบันได้ชัยชนะแล้วในที่สุด ไม่มีอะไรเหมือนเดิมอีกต่อไป อดีตย่อมไม่หวนคืนมา

การย้ายถิ่นฐาน

ความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดเริ่มขึ้น เมื่อประชากรของชุมชนเกษตรกรรมพึ่งตัวเองเริ่มย้ายเข้ามาอยู่ในเมือง พลิกผันเส้นทางประวัติศาสตร์ยาวนานที่ตัดขาดจากโลกภายนอกระหว่างปี 1940 ถึง 1981 ประชากรในเมืองของประเทศเปรูเพิ่มขึ้นเกือบห้าเท่าตัว (จาก 2.4 ล้าน ไปสู่ 11.6 ล้าน) ในขณะที่ประชากรในชนบทเพิ่มขึ้นไม่ถึงหนึ่งในสาม (จาก 4.7 ล้าน เป็น 6.2 ล้านคน) ฉะนั้น ในปี 1940 ขณะที่ 65% ของประชากรทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตชนบท มีเพียง 35% อาศัยอยู่ในเขตเมือง แต่พอถึงปี 1981 ตัวเลขเปอร์เซ็นต์กลับตาลปัตร พูดง่ายๆ คือ ในปี 1940 ชาวเปรูสองในสามคนอาศัยอยู่ในชนบท แต่ในปี 1981 ชาวเปรูทุกๆ สองในสามคนอาศัยอยู่ในเมือง

หากเราพิจารณาว่า ในปี 1700 ประชากรในชนบทคิดเป็น 85% ของประชากรทั้ง

หมด และมีประชากรในเมืองเพียง 15% ในปี 1876 ประชากรที่อาศัยในเขตชนบทยังมีจำนวนถึง 80% เมื่อเทียบกับ 20% ในเมือง เราจะเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในช่วง 40 ปีมานี้ช่างน่าอัศจรรย์ใจ ความสำคัญของประชากรเขตชนบทในอดีตได้พลิกผันไป กลายเป็นความสำคัญของประชากรในเขตเมือง เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมหาศาล และเป็นการเปลี่ยนผ่านจากอารยธรรมเกษตรกรรมกลายเป็นอารยธรรมเมือง

กล่าวโดยทั่วไป การขยายตัวของเมืองในประเทศเปรูสืบเนื่องมาตั้งแต่ประชาชนจำนวนมากอพยพจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมือง ซึ่งเริ่มมีบันทึกในสถิติระดับชาติตั้งแต่ปี 1940 แต่ที่จริง เหตุการณ์นี้เริ่มขึ้นก่อนหน้านั้นเล็กน้อย การขยายตัวของเมืองเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการที่ประชากรขยายตัวอย่างรวดเร็วทั่วประเทศ ในอดีตก่อนหน้านั้นประชากรเพิ่มขึ้นค่อนข้างช้า แม้ว่าตัวเลขอาจไม่ถูกต้องแม่นยำทั้งหมด แต่การสำรวจสำมะโนครัวของประเทศในสองศตวรรษที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในราว 0.6% โดยเฉลี่ย ตรงกันข้าม ในศตวรรษนี้ประชากรทั้งหมดเพิ่มขึ้นมากกว่าสองเท่าครึ่งในระหว่างปี 1940-1981 คือจาก 7 ล้านคน กลายเป็นเกือบ 18 ล้านคน

ในเมืองลิมา จำนวนประชากรยิ่งเพิ่มขึ้นมากมายมหาศาล ประชากรในนครหลวงนี้ทวีขึ้นถึง 7.6 เท่าในช่วงเวลาดังกล่าว ในปี 1940 เมืองลิมา มีประชากร 8.6% ของประเทศปัจจุบันมีถึง 26% จำนวนผู้ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในนครลิมาเพิ่มขึ้นกว่า 6.3 เท่าจาก 300,000 คน กลายเป็น 1,900,000 คน ระหว่างปี 1940-1981

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของการย้ายถิ่นฐานต่อการขยายตัวของเมืองหลวง มีปริมาณมากยิ่งกว่าตัวเลขของผู้อพยพโดดๆ ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเกิดในกลุ่มผู้หญิงที่อพยพเข้ามา มีสูงกว่าในกลุ่มผู้หญิงที่เป็นชาวเมืองแต่กำเนิด อีกทั้งอัตราการตายของเด็กทารกต่ำกว่าในเขตชนบท เราอาจยกตัวอย่างให้เห็นภาพชัดขึ้น: ถ้าหากไม่มีการย้ายถิ่นฐานเกิดขึ้นหลังจากปี 1940 ในปี 1981 กรุงลิมา น่าจะมีประชากรเพียง 1,445,000 คน แทนที่จะมีถึง 4 ล้านคน ตามที่เก็บสถิติในการสำรวจสำมะโนประชากร หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ: ในปี 1981 สองในสามของประชากรในเมืองลิมาเป็นผู้อพยพหรือลูกหลานของผู้อพยพ ในขณะที่หนึ่งในสามที่เหลือคือชาวเมืองดั้งเดิมที่แท้จริง การย้ายถิ่นฐานจึงเป็น

ปัจจัยสำคัญในการอธิบายความเปลี่ยนแปลงที่ตามมา แต่เรายังต้องอธิบายด้วยว่าเหตุใดการย้ายถิ่นฐานจึงเกิดขึ้น เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ทางสังคมส่วนใหญ่ มันเกิดมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน

สาเหตุที่เห็นได้ง่ายที่สุดคือการสร้างทางหลวง หลังจากสงครามแปซิฟิก (สงครามแย่งชิงดินแดนระหว่างชิลีฝ่ายหนึ่งกับโบลิเวียและเปรูอีกฝ่ายหนึ่ง ในระหว่าง ค.ศ. 1879-83 ซึ่งสิ้นสุดลงด้วยความพ่ายแพ้ของฝ่ายโบลิเวียและเปรู) เมื่อศตวรรษที่แล้ว มีการฟื้นฟูประเทศเปรูขึ้นใหม่ รวมทั้งการสร้างระบบทางหลวงในประเทศ แทนการปรับปรุงทางรถไฟหรือการเดินทางชายฝั่งทะเล ซึ่งเคยเป็นรูปแบบการคมนาคมขนส่งแต่ดั้งเดิม เมื่อต้นศตวรรษนี้ เปรูมีทางหลวงเพียงแค่ 2,500 ไมล์ ในปี 1981 มีทางหลวงถึงราว 37,500 ไมล์ระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว กฎหมายเกณฑ์ทางหลวง (Highways Conscriptation Act) บังคับใช้ในปี 1920 และแผนสร้างทางหลวงระดับชาติ รวมทั้งนโยบายอื่นๆ ได้เปลี่ยนแปลงถนนสายสั้นๆ ที่สร้างในสมัยอาณาจักรอินคาโบราณและเส้นทางในยุคอาณานิคมกลายเป็นระบบทางหลวงทันสมัย ซึ่งเป็นต้นตอทางวัตถุที่สำคัญอันส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของมวลชน รวมทั้งกระตุ้นให้ประชากรในชนบทเกิดความต้องการย้ายเข้ามาในเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

การพัฒนาทางด้านสื่อสารและคมนาคมในรูปแบบอื่นๆ หลังจากนั้น เป็นแรงจูงใจเสริมให้มีการอพยพย้ายถิ่นมากขึ้น จากสถานที่ห่างออกไปหลายพันไมล์ สื่อมวลชนโฆษณาถึงโอกาส ความฟุ้งเฟ้อ และสะดวกสบายของชีวิตในเมือง โดยเฉพาะวิทยุเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองอย่างคึกคัก -เหนืออื่นใด คือความคาดหวังต่อการบริโภคและรายได้ที่เพิ่มขึ้น เปรียบได้ในทำนองว่า อารยธรรมเสนอตัวให้ใครก็ตามที่มีความกล้าพอจะฉกฉวยมัน

นอกจากนี้ ยังมีความเห็นพ้องต้องกันในแวดวงวิชาการว่า วิกฤตการณ์ของภาคเกษตรในปี 1940-1945 เป็นปัจจัยชี้ขาดอีกปัจจัยหนึ่ง เกษตรกรรมแผนใหม่ ตลาดน้ำตาลและฝ้ายที่ไม่แน่นอนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กัดดันให้เกิดการเลิกจ้างแรงงานเกษตรจำนวนมาก ทั้งจากไร่ตามเทือกเขาในระบบเกษตรดั้งเดิมและไร่ตามระบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในบริเวณชายฝั่ง ก่อให้เกิดคลื่นประชาชนจำนวนมากที่พร้อมจะออก

ไปตายตาบหน้าเพื่อแสวงหาขอบฟ้าใหม่ในชีวิต

ผลกระทบของวิกฤตการณ์ในภาคเกษตรที่เป็นสาเหตุของการอพยพ ยังมีต้นตอส่วนหนึ่งมาจากปัญหาสิทธิในทรัพย์สินในเขตชนบทด้วย¹ ความยากลำบากในการเป็นเจ้าของที่ดินทางการเกษตรเป็นปัญหาใหญ่อยู่แล้ว และยิ่งรุนแรงมากขึ้น เมื่อเริ่มมีการปฏิรูปที่ดินในทศวรรษ 1950 ซึ่งกลายเป็นกระบวนการที่ใช้เวลายาวนานยืดเยื้อและหาความแน่นอนไม่ได้ เมื่อไม่สามารถเป็นเจ้าของที่ดินหรือหางานทำได้ในชนบท ประชาชนจำนวนมากจึงเลือกอพยพเข้ามาในเมือง เพื่อหาทางครอบครองทรัพย์สินที่พวกเขาไม่เคยมีโอกาสได้มา และตอบสนองความต้องการทางวัตถุของตน

อัตราการตายของเด็กทารกในระดับต่ำในเมืองลิม่า เป็นแรงผลักดันที่ทรงพลังอีกประการหนึ่งให้ย้ายออกจากชนบท ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา อัตราการตายในเมืองหลวงต่ำกว่าในส่วนอื่นๆ ของประเทศเสมอ ในปี 1940 ขณะที่อัตราการตายของเด็กทารกทั้งประเทศคือ 181 ต่อ 1,000 ราย อัตราในเมืองลิม่าอยู่ที่ 160 ช่องว่างนี้ยิ่งถ่างออกมากขึ้นเมื่อบริการสาธารณสุขขยายตัวออกไป ในปี 1981 อัตราการตายของเด็กทารกทั้งประเทศคือ 98 ต่อ 1,000 ราย ส่วนในเมืองลิม่า อัตราอยู่ที่เพียง 44 ราย แรงจูงใจให้ย้ายถิ่นฐานจึงเพิ่มสูงขึ้นตามเวลาที่ผ่านมา

ค่าจ้างที่ดีกว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในปี 1970 ประชาชนที่ละทิ้งเขตชนบทเข้ามาหางานที่ใช้ความชำนาญขั้นพื้นฐานในเมืองลิม่า โดยเฉลี่ยแล้วจะมีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้นถึงสามเท่าตัว ลูกจ้างกินเงินเดือนจะมีรายได้มากกว่าเดิมสี่เท่า ส่วนมืออาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญสามารถหารายได้มากเป็นหกเท่า ค่าจ้างที่สูงมากจึงเป็นตัวชดเชยความเสี่ยงของการว่างงาน: กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้อพยพคนหนึ่งซึ่งว่างงานมาตลอดปีสามารถชดเชยรายได้ที่สูญเสียไปทั้งหมดโดยทำงานในเมืองแค่สองเดือนครึ่ง ผู้อพยพที่ว่างงานมาสองปีสามารถชดเชยรายได้ที่หายไปโดยใช้เวลาแค่สี่เดือนเศษ ฯลฯ

ประการสุดท้าย ทว่ามีค่าใช้จ่ายความสำคัญ คือการเติบโตของระบบราชการและ

1. ในหนังสือเล่มนี้ เราจะใช้แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน ในความหมายทางเศรษฐกิจที่กว้างกว่าที่ใช้กันโดยทั่วไปในกฎหมายของเปรู คำว่า "สิทธิในทรัพย์สิน" เราหมายถึงกรรมสิทธิ์ทั้งปวงไม่ว่าสิ่งหามิทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์ ซึ่งทำให้ผู้ถือครองเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นๆ โดยเด็ดขาดและแบ่งแยกไม่ได้ สำหรับคำอธิบายในรายละเอียดกว่านี้ โปรดดู "ต้นตอของการขาดสิทธิในทรัพย์สิน" ในบทที่ 5.

โอกาสในการได้รับการศึกษาศึกษาขึ้น เป็นแรงผลักดันที่ทรงพลังอีกประการหนึ่งให้ย้ายเข้ามาอยู่ในเมือง การรวมศูนย์ของระบบจัดสรรความมั่งคั่งยุคใหม่ ความรู้สึกได้ใกล้ชิดกับการตัดสินใจทางการเมือง การที่สำนักงานของรัฐบาลเกือบทั้งหมดตั้งอยู่ในเมือง ความพร้อมที่จะให้คำแนะนำ ตอบคำถาม หรือออกไปอนุญาต และโอกาสหาตำแหน่งงานในระบบ ทำให้ระบบราชการที่กำลังขยายตัวกลายเป็นแรงกระตุ้นเสริมอีกอันหนึ่งให้ละทิ้งชีวิตชนบท

จนกระทั่งไม่นานมานี้เอง 45% ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยม 49% ของนักเรียนที่ได้เข้าอบรมในศูนย์ฝึกวิชาชีพ 46% ของคนที่ได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป 62% และ 55% ของผู้สมัครและผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ตามลำดับล้วนอยู่ในเมืองลิมาทั้งสิ้น สำหรับชาวชนชั้นทนายที่มีอยู่เพียงอย่างเดียวคือตัวเขาเอง การศึกษาดูเหมือนเป็นการลงทุนที่มีค่าและเกิดดอกผลที่สุด

ข้อเท็จจริงหลายประการชี้ให้เห็นว่า การย้ายถิ่นฐานมิใช่พฤติกรรมไร้เหตุผลที่กระทำไปตามอำเภอใจ หรือเกิดจากสัญชาตญาณของสัตว์ที่อยู่รวมเป็นฝูง ทว่าเป็นผลลัพธ์จากการที่ประชาชนในชนบทประเมินผลได้ผลเสียและโอกาสที่เปิดช่องให้อย่างมีเหตุผลไม่ว่าถูกหรือผิด ประชาชนเหล่านี้ตัดสินใจกระทำไปด้วยความเชื่อว่าการย้ายถิ่นฐานจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเขา

การต้อนรับอย่างเสียไม่ได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้อพยพเข้ามาสู่เมือง พวกเขาต้องเผชิญกับโลกที่ไม่เป็นใจให้ เพียงไม่นาน ผู้อพยพก็ได้รับรู้ว่า ขณะที่สังคมเมืองมีทัศนคติที่ดีต่อโลกชนบทของเปรูและยอมรับสิทธิของคนในชนบทที่จะแสวงหาความสุขสบาย ทว่าไม่มีใครต้องการให้โลกชนบทถูกล้ำเข้ามาในเมือง โครงการช่วยเหลือและแผนพัฒนาภาคชนบททั้งหมด ล้วนแล้วแต่วางแผนออกแบบมาเพื่อให้ชาวนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตในภูมิภาคเดิมของตน ซึ่งอยู่ไกลไกลจากเมือง คนคาดหวังว่าความเจริญจะออกไปสู่ชนบทเอง มิได้คาดหวังให้ชาวนาออกมาหาความเจริญในเมือง

ปฏิกริยาในทางปฏิปักษ์เกิดขึ้นรุนแรงมาก ในทศวรรษ 1930 มีคำสั่งห้ามก่อสร้าง

อพาร์ทเมนต์ราคาถูกในกรุงลิมา คงยังจำได้ว่าตอนต้นทศวรรษ 1940 ประธานาธิบดีมานูเอล ปราโด เคยพิจารณาข้อเสนอพิสดารว่าด้วยการ “ปรับปรุงเชื้อชาติ” ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมให้ชาวสเปนดินเนเวียนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตามเมืองต่างๆ ของประเทศ ในสภานิติบัญญัติปี 1946 มานูเอล เฟราซา วุฒิสมาชิกแห่งสุนินได้เสนอร่างกฎหมายที่จะห้ามประชาชนจากเขตจังหวัดอื่น โดยเฉพาะตามเทือกเขา มิให้เข้ามาในเมืองลิมา ในสภานิติบัญญัติชุดต่อมา ผู้แทนราษฎร นายซาโลมอน ซานเชส บัวร์กา ได้เสนอข้อเรียกร้องซึ่งถ้าได้รับความเห็นชอบจากสภา ก็จะทำให้ประชาชนต่างจังหวัดที่ต้องการเข้ามาในเมืองหลวงต้องถือพาสปอร์ต แม้ว่าข้อเสนอทั้งหมดตกไป แต่มันแสดงให้เห็นว่า แม้กระทั่งในสมัยนั้นก็มีความต้องการชัดเจนที่จะห้ามผู้อพยพเข้ามาในเมือง

มิใช่เรื่องประหลาดที่นักการเมืองจะมีปฏิกริยาเช่นนั้น แต่ไหนแต่ไร เมืองเคยเป็นศูนย์กลางของศาสนาและการบริหาร มีภาระหน้าที่สร้างสรรค์ระเบียบการปกครองแก่ดินแดนป่าเถื่อนล้าหลัง เมืองเป็นตัวแทนของระเบียบจักรวาลท่ามกลางความสับสนวุ่นวายด้วยเหตุนั้น ชาวเมืองในยุคหลัง ซึ่งสืบทอดจารีตจากยุคอาณานิคมโบราณในเทือกเขาแอนดีสและสมัยอาณานิคมของสเปน จึงยอมไม่มีปฏิกริยาเป็นอย่างอื่น นอกจากความรังเกียจต่อผู้อพยพบ้านนอก เพราะในที่สุด ความสับสนวุ่นวายก็รุกรานเข้ามาในระเบียบจักรวาลของตนจนได้ ยิ่งกว่านั้น ผู้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาในเมืองหลวงทุกคนอาจกลายเป็นคู่แข่งได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง จึงเป็นธรรมดาที่ชาวเมืองยอมพยายามหาทางหลีกเลี่ยงการแข่งขัน

อย่างไรก็ตาม ความเป็นปฏิกิริยาใหญ่หลวงที่สุดที่ผู้อพยพต้องเผชิญคือจากระบบกฎหมาย ตั้งแต่อดีตจนถึงสมัยนั้น ระบบกฎหมายสามารถรองรับหรือละเลยผู้อพยพได้ เพราะคนกลุ่มเล็กๆ ที่อพยพเข้ามาไม่มีทางสันคลอนสถานภาพดั้งเดิม แต่เมื่อจำนวนผู้อพยพเพิ่มขึ้น ระบบกฎหมายไม่สามารถวางเฉยได้อีกต่อไป เมื่อผู้อพยพกลุ่มใหญ่เข้ามาสู่เมือง พวกเขาพบว่าตนถูกกีดกันจากกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ช่างลำบากยากเข็ญกว่าจะได้รับอนุญาตตั้งบ้านเรือนหรือเข้ารับการศึกษา และเหนืออื่นใดคือการทำธุรกิจหรือหางานทำ กล่าวง่ายๆ สถาบันทางกฎหมายของเปรูมีการพัฒนาตลอดเวลาหลายปี ให้สนองความต้องการและส่งเสริมอิทธิทธิของกลุ่มผู้มีอำนาจหยิบมือหนึ่งในเมือง และกีดกันเกษตรกรที่อาศัยในชนบทโดยขีดเส้นแบ่งทางภูมิศาสตร์ ทราย

เท่าที่ระบบยังเป็นไปเช่นนี้ การเลือกปฏิบัติที่แฝงเร้นในระบบกฎหมายจะไม่ปรากฏออกมาให้เห็น แต่ทันทีที่ชาวนาเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมือง กฎหมายเริ่มสูญเสียความสอดคล้องกับสภาพสังคมทันที

ผู้อพยพพบว่าจำนวนของพวกเขาเพิ่มมากมาย แต่ระบบไม่พร้อมที่จะยอมรับ มีการตั้งกำแพงขัดขวางพวกเขามากขึ้นๆ พวกเขาต้องต่อสู้เพื่อแย่งชิงสิทธิทุกอย่างจากระบบสังคมที่ไม่เอื้ออำนวย พวกเขาถูกกีดกันจากความสะดวกสบายและผลประโยชน์ที่กฎหมายเสนอให้ และที่สำคัญที่สุด สิ่งเดียวที่รับประกันเสรีภาพและความเจริญก้าวหน้าอยู่ในกำมือของตัวเอง กล่าวโดยสรุปคือ พวกเขาพบว่าไม่เพียงแต่ต้องแข่งขันกับคนอื่น ๆ แต่ยังต้องต่อสู้กับระบบด้วย

จากผู้ย้ายถิ่นฐานสู่คนนอกระบบ

ด้วยประการฉะนี้ เพื่ออยู่รอด ผู้อพยพจึงกลายเป็นคนนอกระบบ หากพวกเขาต้องการพำนักอาศัย คำขาย ผลิตสินค้า ขนส่ง หรือแม้กระทั่งบริโภค ชาวเมืองใหม่เหล่านี้ต้องทำโดยขัดต่อกฎหมาย การประทุษร้ายต่อกฎหมายแบบนี้ไม่ได้ตั้งใจเป็นปฏิปักษ์กับสังคม ดังเช่นการลักลอบค้ายาเสพติด ลักขโมยหรือลักพาตัว แต่เป็นเพียงการหลบเลี่ยงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ถูกต้องตามกฎหมายแท้ๆ เช่น การสร้างบ้าน การจัดหาบริการ หรือเริ่มต้นธุรกิจ ดังที่เราจะเห็นต่อไปข้างหน้า หากพิจารณาในทางเศรษฐศาสตร์แล้ว มีแนวโน้มว่าประชาชนที่เกี่ยวข้องกันในกิจกรรมดังกล่าวโดยตรง (รวมทั้งสังคมโดยรวม) กลับเจริญก้าวหน้าเมื่อละเมิดกฎหมายมากกว่าเมื่อปฏิบัติตาม เรากล่าวได้ว่า กิจกรรมนอกระบบเฟื่องฟูขึ้นเมื่อระบบกฎหมายบังคับใช้กฎหมายมากมายจนเกินกว่าจะเป็นกรอบทางกฎหมายที่สังคมยอมรับได้เมื่อไม่ให้ความสำคัญแก่ความคาดหวัง ทางเลือก และโอกาสของผู้ที่กฎหมายไม่ยอมรับเข้ามาในระบบ และเมื่อรัฐไม่มีอำนาจบังคับเพียงพอ

โมนัทสันเรื่องนอกระบบที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้ วางพื้นฐานอยู่บนการศึกษาในเชิงประสบการณ์ต่อปรากฏการณ์จริงๆ ตัวบุคคลมิได้อยู่นอกระบบ แต่การกระทำและกิจกรรมต่างหากที่อยู่นอกระบบ อีกทั้งผู้ประกอบการนอกระบบก็ได้ก่อปรเป็นสัดส่วนทาง

สังคมที่ชัดเจนหรือแน่นอน พวกเขาจัดอยู่ในพื้นที่สีเทาซึ่งมีเส้นเขตแดนยาวเหยียดติดกับโลกที่ถูกกฎหมาย เป็นดินแดนที่บุคคลหนึ่งเข้าไปอาศัย เมื่อต้นทุนในการเคารพกฎหมายสูงเกินกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ น้อยครั้งมากที่การอยู่นอกระบบหมายถึงการละเมิดกฎหมายทุกข้อ ส่วนใหญ่แล้ว บุคคลจะละเมิดเฉพาะบัญญัติทางกฎหมายบางข้อในลักษณะที่เราจะบรรยายถึงต่อไปข้างหน้า มีกิจกรรมบางอย่างที่รัฐสร้างระบบกฎหมายเป็นพิเศษขึ้นมาทำให้คนนอกระบบสามารถดำเนินกิจกรรมของตนต่อไป แม้ว่าจะไม่มีสถานะทางกฎหมายเทียบเท่ากับกลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์และความคุ้มครองจากระบบกฎหมายของเปรูอย่างเต็มที่ นี่ก็ถือเป็นกิจกรรมนอกระบบเช่นกัน

หนังสือเล่มนี้จะเล่าเรื่องของผู้ย้ายถิ่นฐานที่กลายเป็นคนนอกระบบในช่วงสี่สิบปีที่ผ่านมา และจะพยายามแสดงให้เห็นว่าเพราะเหตุใด เราจึงกลายเป็นประเทศที่ 48% ของประชากรที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและ 61.2% ของชั่วโมงทำงาน ล้วนอยู่ในการดำเนินกิจกรรมนอกระบบ ซึ่งทั้งหมดคิดเป็น 38.9% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ที่บันทึกไว้ในมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ นี่คือหนังสือที่พยายามอธิบายถึงเหตุผลและวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในเปรูโดยจะวิเคราะห์ห้วงวนของการเปลี่ยนแปลงนี้ นั่นคือ ชาวนอกระบบ หนังสือเล่มนี้จะพยายามอธิบายด้วยว่าทำไมสถาบันกฎหมายของเราจึงไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลง แม้ว่าผลผลิตนอกระบบโดยเฉลี่ยจะเทียบได้เพียงหนึ่งในสามของภาคเศรษฐกิจในระบบ แต่กิจกรรมนอกระบบจะเติบโตต่อไป และคาดการณ์ว่าในปี 2000 มันจะสร้างผลผลิตได้ถึง 61.3% ของ GDP ที่บันทึกไว้ในมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ หนังสือเล่มนี้จะชี้ให้เห็นด้วยว่า สถาบันใหม่ที่ชาวนอกระบบพัฒนาขึ้น เป็นทางเลือกหนึ่งที่สอดคล้องและสามารถใช้เป็นรากฐานแก่ระเบียบสังคมอีกแบบหนึ่งที่เปิดกว้างแก่ชาวเปรูทุกคน และแน่นอน หนังสือเล่มนี้ได้เสนอทางออกไว้ให้ด้วย

ในภาคแรกของหนังสือ ซึ่งประกอบด้วยบทนำ บทนี้ กับอีกสามบทข้างหน้า เราจะบรรยายถึงโลกที่เราอาศัย ค้นพบในเวลาหกปีที่ผ่านมา เมื่อเราเข้าไปเยือนชาวนอกระบบและเปรียบเทียบกับคนที่อยู่ในระบบ บทพื้นฐานของการรวบรวมข้อมูลข้างต้น บวกกับการศึกษาของนักวิจัยคนอื่น เราจะบรรยายให้เห็นภาพโดยเจาะจงในสามส่วนด้วยกัน -คือ

การสร้างที่อยู่อาศัย การขนส่งและการค้า- ซึ่งสถาบันเพื่ออิสรภาพและประชาธิปไตย (Instituto Libertad y Democracia -ILD) สามารถทำการค้นคว้าวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ เรา จะชี้ให้เห็นว่า คนจนระบบสามารถหาที่ยืนเป็นของตนเองได้ และค่อยๆ เข้าไปครอบงำ ตลาดส่วนใหญ่ ยึดครองที่ดินมาเพื่อพักอาศัยและผลิตสินค้า ตั้งตัวเป็นผู้ค้าเร่บนถนน เพื่อมีงานทำ หรือรุกเส้นทางการคมนาคมสายหลักของเมืองเพื่อจัดสร้างบริการขนส่ง ใน กรณีที่เกิดขึ้นทั้งหมด พวกเขาละเมิดกฎหมายอย่างเปิดเผยและทำลายสถาบันต่างๆ สร้าง รอยแตกเป็นช่องขึ้นมาให้ส่วนอื่นของสังคมพลอยละทิ้งภาคที่อยู่ในระบบออกมาด้วย ขณะ ที่ชาวจนระบบรุกคืบไปข้างหน้า ภาครัฐของเปรูต้องถอยหลัง โดยรัฐมองการถอยแต่ละ ครั้งเป็นแค่การยอมให้ชั่วคราว “จนกว่าวิกฤตการณ์จะผ่านพ้นไป” ทั้งที่ในความจริงแล้ว รัฐถูกบีบให้ต้องใช้ยุทธวิธีถอยไปเรื่อยๆ เป็นการถอยที่ค่อยๆ กร่อนทำลายความสำคัญทาง สังคมของมันเอง

ภาคแรกของหนังสือเล่มนี้บรรยายถึง *el Perú profunda* “ชาวเปรูที่ไม่มีใครรู้จัก” ซึ่งเริ่มการต่อสู้อันยาวนานและยืดเยื้อเพื่อแทรกตัวเข้าไปสู่ชีวิตในระบบ เป็นการต่อสู้ที่ละ นิดทีละน้อย จนผลลัพธ์ของมันเพิ่งตั้งเค้าให้เห็น เราบังเอิญได้เป็นประจักษ์พยานการ ขบถที่สำคัญที่สุดต่อสถานภาพทางสังคมเดิม เท่าที่เคยมีการต่อสู้กันมาในประวัติศาสตร์ ของประเทศเปรูในยุคเอกราช

บทต้นๆ เน้นหนักที่กรุงลิมา ในบทแรก เราแสดงให้เห็นว่า โดยใช้การบุกรุกหรือ ยึดครองที่ดินอย่างผิดกฎหมาย ชุมชนต่างๆ ผุดขึ้นมา จนทุกวันนี้มีจำนวนถึง 42.6% ของ ที่อยู่อาศัยทั้งหมดในเมืองลิมา และเป็นที่พำนักของประชากรเมืองถึง 47% บ้านเรือน ประเภทนี้สร้างขึ้นโดยผู้ตั้งถิ่นฐานอย่างผิดกฎหมาย ด้วยการทุ่มทุนเสียงเป็นเวลาหลายปี ปัจจุบันมีมูลค่าถึง 8,319.8 ล้านดอลลาร์ มันเป็นตัวอย่งที่สำแดงให้เห็นเพียงส่วนเลี้ยว ของความสามารถมหาศาลของชาวจนระบบในการสร้างความเจริญมั่งคั่ง

ในบทที่สอง เราจะบรรยายถึงผู้ค้าเร่ 91,455 รายในเมืองลิมา ซึ่งครอบงำการค้าปลีก สินค้าอุปโภคบริโภคที่แพร่หลายในเมืองหลวง และผู้ค้าเร่เหล่านี้เลี้ยงดูคนในครอบครัว และคนที่มาพึ่งพาอาศัยถึงกว่า 314,000 คน นอกจากนี้ เพื่อย้ายจากการค้าข้างถนนและ เมื่อต้องเผชิญกับข้อบังคับนับไม่ถ้วน มีผู้ค้าอีก 39,000 ราย รวมมือกันสร้างหรือจัดตั้ง

ตลาดนอกระบบอีก 274 แห่ง มีมูลค่าถึง 40.9 ล้านดอลลาร์

ในบทที่สาม เราจะชี้ให้เห็นถึงการที่ชาวนอกระบบรุกเข้าไปในเส้นทางคมนาคม และสามารถครอบครอง 93% ของรถโดยสารประจำทางในเมือง และ 80% ของที่นั่งในรถโดยสาร เราจะบรรยายให้เห็นภาพด้วยว่า ชาวนอกระบบได้ออกแบบเส้นทางการขนส่งอย่างค่อยเป็นค่อยไป จนบัดนี้กลายเป็นเส้นทางที่สร้างความสะดวกในการเดินทางให้แก่เมืองลิม่า

ภาคแรกของหนังสือเล่มนี้ยังบรรจุไว้ด้วยข้อมูลอื่นๆ อีกเช่นกัน เราจะชี้ให้เห็นว่า แทนที่ชาวนอกระบบจะยอมศิโรราบให้กับความไร้ระเบียบแบบแผน พวกเขากลับพัฒนากฎหมายและสถาบันของตนขึ้นมา เราเรียกมันว่า “ระบบปทัสสถานนอกเหนือกฎหมาย” (system of extralegal norms) เพื่อทดแทนข้อบกพร่องของระบบกฎหมายราชการ พวกเขาช่วยกันสร้างระเบียบสังคมอีกแบบหนึ่งที่เป็นทางเลือกนอกเหนือจากระเบียบสังคมในระบบ เราจึงจะเล่าย้อนถึงการต่อสู้อันยิ่งใหญ่ที่ชาวนอกระบบกระทำมาตลอดศตวรรษหลังๆ นี้ การเผชิญหน้าและการร่วมมือกับรัฐ ความสัมพันธ์กับนักการเมือง และการเบียดแทรกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในภูมิทัศน์ของเมือง

ประการสุดท้าย ในสามบทของภาคแรกนี้ เราจะวิเคราะห์ถึงการที่ชาวนอกระบบได้เปลี่ยนความหมายของการบุกรุก ให้เป็นความหมายอีกแบบหนึ่งที่แสดงถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ ในแนวทางใหม่ และการตัดสินใจที่ดูเหมือนตัดสินใจของพวกเขา แต่ที่จริงแล้ววางพื้นฐานอยู่บนระบบเหตุผลที่ซับซ้อนพอสมควร กล่าวสั้นๆ คือ ในสามบทนี้เราพยายามอธิบายตรรกะที่แฝงอยู่ในการดำเนินงานนอกระบบ

ภาคที่สองของหนังสือคือการวิเคราะห์วิจัย เพื่อแสดงให้เห็นว่าต้นทุนที่แตกต่างกันในสังคมของเรา เป็นผลลัพธ์มาจากกระบวนการร่างและออกกฎหมาย เปรียบเหมือนความมั่งคั่งคือหลักทรัพย์ที่รัฐคอยจัดสรรปันทุนให้กลุ่มอำนาจทางการเมืองต่างๆ การปกครองแบบนี้มีภาพเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์กับยุคพาณิชย์นิยม ซึ่งเป็นระบบที่ชี้นำนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของยุโรปตั้งแต่ศตวรรษที่สิบห้าถึงศตวรรษที่สิบเก้า

ส่วนที่ยากที่สุดในภาคสองของหนังสือ คือส่วนที่ทุ่มเทาให้กับการกำหนดมาตรฐานวัดและจัดประเภทต้นทุนที่มีอยู่จริง มันแสดงถึงต้นทุนในการเข้าระบบเพื่ออยู่ภายใต้การ

คุ้มครองของกฎหมาย และการที่ต้นทุนดังกล่าวมีผลกระทบต่อช่องทางและความสามารถในการประกอบการของประชาชนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ เรายังศึกษาต้นทุนและความสูญเสียต่อประเทศจากการที่ประชาชนไม่ยอมเข้ามาอยู่ในระบบภายใต้กฎหมายด้วยการศึกษาส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันกฎหมายในการอธิบายความยากจนและความรุนแรง แนวโน้มของวัฒนธรรมใหม่ การอยู่นอกระบบ และการถดถอยของภาครัฐ - กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ เป็นการอธิบายความเปลี่ยนแปลงในสังคมของเรา

บทที่ 6 และ 7 ว่าด้วยจารีตเดิมในการจัดสรรผลประโยชน์และระบบพาดินชียนิยมช่วยให้เราเสนอข้อถกเถียงที่เป็นกุญแจสำคัญประการหนึ่งในหนังสือเล่มนี้ นั่นคือ ระบบพาดินชียนิยมคือระบบที่ครอบงำสังคมและเศรษฐกิจของเปรูมาตั้งแต่สมัยนักล่าอาณานิคมชาวสเปน - ไม่ใช่ระบบศักดินาหรือเศรษฐกิจตลาดเสรี ปรากฏการณ์ของการอยู่นอกระบบที่เจริญเติบโตและองกวมขึ้น คือการขบถต่อระบบพาดินชียนิยม และเร่งเวลาไปสู่การล่มสลายของระบบนี้ ในบทสุดท้าย เราเสนอข้อสรุปบางประการเกี่ยวกับอนาคตของเปรูและหนทางที่เป็นไปได้ในการแก้ไขวิกฤตการณ์ปัจจุบัน

เป็นเรื่องง่ายมากที่จะตัดสินความถูกต้องของเนื้อหาที่บรรจุอยู่ในหน้ากระดาษต่อไปนี้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างบรรยายไปตามที่เราเห็น ไม่มีอะไรในหนังสือเล่มนี้ที่ต้องพิสูจน์ด้วยการทดลองซ้ำซ้อนในห้องทดลอง คุณเพียงแค่เปิดหน้าต่างหรือก้าวออกไปที่ท้องถนนก็พอ

กระนั้นก็ตาม เนื่องจากเรายังขาดการทิ้งช่วงเวลาให้นานพอที่จะตัดสินสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องจริงๆ หนังสือเล่มนี้จึงไม่อาจเรียกว่าเป็นประวัติศาสตร์แบบวิทยาศาสตร์ หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือการเมืองที่วางพื้นฐานบนหลักฐานข้อเท็จจริง และไม่ต้องสงสัยเลยว่าคงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า แต่เรามีได้เป็นอุปสรรคมิให้มันเป็นหนังสือที่พยายามเสนอข้อชี้แนะ และเห็นอื่นใด คือแสดงให้เห็นว่ามีความหวังท่ามกลางหายนะที่ปรากฏอยู่ทั่วด้าน เป็นความหวังที่มีพื้นฐานอยู่บนความคิดสร้างสรรค์และพลังชีวิตของชาวเปรู ผู้ยังต้องค้นหาโครงสร้างทางกฎหมายและสถาบันที่เหมาะสมกับการพัฒนาของพวกเขา